

Opinie | Laat leerlingen één uur vrij lezen, dat is genoeg

> nrc.nl/nieuws/2026/02/27/laat-leerlingen-een-uur-vrij-lezen-dat-is-genoege-a4921234

NRC

February 27, 2026

In het Nederlandse onderwijs klinkt een merkwaardige paradox. Nog nooit was leesvaardigheid zo belangrijk: de doorstroomtoets weegt zwaar en scholen sturen erop. Leraren trainen technisch en begrijpend lezen tot het een automatisme wordt. En toch lezen leerlingen steeds minder uit zichzelf. Wie, zoals ik, dit schooljaar begon als docent Nederlands, staat middenin de spanning tussen de plicht om scores te verhogen en de wens om nieuwsgierigheid te wekken.

Die druk is begrijpelijk. De toets bepaalt kansen, dus scholen voelen zich verantwoordelijk leerlingen goed voor te bereiden. Maar in mijn tweedejaars vmbo-tl-klas zie ik regelmatig tien boeken open en tien gedachten elders. De leerlingen staren naar een pagina uit het boek omdat het moet, niet omdat ze willen begrijpen. Ze kunnen lezen, maar hebben nooit geleerd waarom en dat merk je.

Dat het anders kan, weten we. Op de middelbare school Coláiste Bríde in Dublin heeft docent Lorraine McConkey een vrij leesuur ingevoerd. Leerlingen kiezen zelf wat ze lezen: van roman tot strip of luisterboek. Niet als luxe, maar als investering. Voor sommigen werd het hun favoriete uur van de week, terwijl woordenschat en schrijfvaardigheid groeiden. Ook Nederlandse lerarenopleidingen, zoals die aan Fontys Hogescholen in Tilburg, besteden aandacht aan leesplezier en rijke teksten. De kennis, de experimenten en het materiaal liggen er al. Wat ontbreekt, is ruimte in het rooster en steun van de schoolleiding.

Die ruimte hoeft geen revolutie te zijn. Eén uur per week voor een boekenclub of vrij lezen, naast de verplichte leestijd, is genoeg. Een docent zit erbij, legt woorden uit en stelt vragen over personages en afloop. Dan wordt lezen een gesprek. En het effect reikt verder dan het

vak Nederlands. Wie beter leest, begrijpt een practicumopdracht sneller, volgt een geschiedenisbron nauwkeuriger en schrijft helderder bij elk vak. Lezen is geen hobby van het vak Nederlands, maar de motor van het leren zelf.

Voor beginnende docenten is dat geruststellend. We weten wat helpt. We moeten het alleen durven doen, ondanks toetsdruk en werkdruk. Eén leesuur per week lijkt weinig, maar maakt het verschil tussen een boek openslaan omdat het moet, of omdat er iets te ontdekken valt. Het kost één uur per week. Meer niet.

Elsemieke Drewes *docent Nederlands, Tilburg*